

Jak matou lid.

"Dennice Novověku" píše: "Samovláda zlata, vyhostění a znehodnocení stříbra, drahé peníze, kleslé ceny, nucená zahálka milionů, klasická mada, bída, bankroty, žebrotu a otroctví, to jsou schody, po nichž Amerika letí do zkázy."

Kolik slov, tolik klamů. Stříbro přý bylo vyhostěno, ale za minulých roků raženo ho skoro šedesátkrát tolik jako dříve za 80 roků. Stříbro přý bylo znehodnoceno, ale stříbrný dolar má cenu jako každý jiný dolar. Peníze jsou drahé, ale dělník za den práce dostane jich více nežli dostal val před dvaceti neb padesáti lety sneb kdykoliv před tím. Peníze jsou drahé, ale úřeky placené za používání těch peněz jsou poloviční co byly před dvaceti lety. V době předcházející nynější demokratickou vládu, kterou Dennice pomáhala na zem uvalit, nezali jsme kleslou mzdu, bídu, bankroty, žebrotu a otroctví. Teprve pomocí Dennice a Clevelanda dostali jsme se na ty schody, po nichž Amerika letí do zkázy a přešla býtí tou pravou Amerikou.

A opět píše Dennice: "Avšak proč je po stříbře tak mláá poptávka? Protože vláda americká zastavila svobodnou ražbu stříbrných mincí. Vláda přestala stříbro do mincoven kupovat. Následkem toho strážilo stříbro hlavního odběratele, hlavního kupce. Či jinak: nabídka stala se mnohem větší, vtravější a poptávka ochabla. Jakmile začne vláda stříbro k účelům ražby zase kupovat, nastane tím samým po něm poptávka a stříbro v ceně stoupne a vyrovná se v brzku zlatu v poměru 16 k 1, neb cena mincoven musí nutně státi se cenou stříbra na trhu světovém."

A to má býtí poučením lidu? Viděti z toho, že Dennice nezna ještě ani abecedu otázky finanční! Každý školák ví, že když je svobodná ražba jakékoliv mince, tedy vláda kov ten k účelům ražebním nekupuje. To jest právě ten veliký rozdíl mezi svobodnou a obmezenou ražbou stříbrných mincí. Vláda Spojených Států nyní razí neustále stříbrné mince ze stříbra, jehož má nakoupeno a co stříbrníci požadují, jest, ne aby vláda ještě dále stříbro kupovala za dlužné úpisý a hromadila ho v pokladně, nýbrž aby zavedla svobodnou a neobmezenou ražbu, aby razila — ne na svůj účet, nýbrž na účet každého, kdo stříbro má, toto ve stříbrné dolary. Každý, kdo zna abecedu nynější stříbrašské otázky, ví, že po dlouhých patnácti letech, od roku 1878 až do roku 1893 kupovala vláda skoro všechno stříbro, kteréž bylo vydobýto v našich dolech a přece toto neustále v ceně klesalo. A po té zkušenosti má Dennice tu naivnost tvrditi, že by opětným kupováním dospělo k ceně, kterou druhdy mívalo, pokud dobývalo se ho pět neb desetkrát méně.

A zase čteme v Dennici: "Svobodná ražba nejen zlata nýbrž i stříbra dovede nás k bimetalismu, který učiní konec samovládě zlata, jež zavíňuje nouzi o peníze či kontrakci tak zvanou, drahé peníze, nízké ceny a mnoho zahálky, bída a zoufalosti."

A to píše Dennice vzhledem k tomu, že kdekoliv je svobodná ražba obou kovů, jest pouze jeden z nich a to ten lacinější, ménou země; že v žádné z těch zemí, kde je svobodná ražba obou kovů, nekoluje žádné zlato, nýbrž pouze jen stříbro co peníze, kdežto ve všech zemích bez výminky, kde jest obmezená ražba, koluje stříbrná měna i zlatá. Za té "samovlády" zlata máme v této zemi v oběhu tolik stříbrné měny co zlaté, máme peněz v zemi dvojnásob tolik co před dvaceti lety, máme pět až desetkrát tolik peněz na osobu co v zemích stříbrašských a přece Dennice blábolí o kontrakci a o drahých penězích.

Dennice pokračuje: "Aby nastalo zlehčení hodnoty jednoho dolaru o celých padesát centů, či jinými slovy: aby dolar koupil jen za 50 centů zboží místo za sto, muselo by množství dolarů nyní v oběhu se násobit čtyřnásobem. Jelikož svobodnou ražbou stříbrných dolarů nebude měna zvojnásobena, není nejmenší obavy, že by kupní síla dolarů o polovici klesla."

Tobte jest nějaká vyšší filosofie! Podle této filosofie kdyby kongres ustanovil, že nynější mědný cent má býtí dolarem — a to přece ustanovit může právě tak dobře, jako že 50 centů stříbra má býtí dolarem, — pak by se mohlo za ten cent koupit právě tolik, — podle filosofie Dennice, jako se mále koupit teď za dolar, jestli by totiž nebyl počet centů rozmnožen. Aneb, když by vláda teď přestala centky razit a nedostávalo se jich, tedy by se staly hned dražšími.

Dennice tvrdí: "Stříbrodoly naše nevydávají ročně ani tolik stříbra, aby se z něho mohlo narazit za 50 milionů dolarů."

Ředitel mincovny uvádí ve své zprávě, že dobýváno bylo stříbra jak následuje:

Rok:\$
1850	50,000
1860	2,000,000
1870	16,000,000
1880	39,200,000
1890	70,465,000
1891	75,417,000
1892	82,101,000
1893	77,576,000
1894	64,000,000

Bud' neví ředitel mincovny co mluví, aneb Dennice, jeden z obou. Který asi?

Dennice mate lid dále: "Svobodná ražba nebude mítí tedy jiný následek, než že odstraní trvalou peněžní tiseň."

Tak? Tedy tiseň se odstraní tím, když budeme mítí pouze jednu měnu stříbrnou na místě nynější měny stříbrné, zlaté i papírové?

A také zrno pravdy doznává Dennice: "Ze již od roku 1893 máme citelný nedostatek peněz, v každém obchodník, obzvláště je-li nucen obrátiti se na svůj bank se žádostí o výpomoc."

Tak tedy teprve od roku 1893 má me ten citelný nedostatek peněz? Proč pak jsme ho neměli dříve? Proč bylo dříve dostatek měny ku všem obchodním potřebám? Proč mohl každý dříve vydlužiti si peníze a to na úroky poloviční co před 25 lety, když mohl dáti jistotu a záruku, že je poctivě znovu splatí? Proč bylo dříve dosti peněz pro všechny, kdož měli co na prodej, aneb nabízetí práci rukou svých? Proč v té zlořečené Anglii, kde je sřdlo těch peněžních žoků a kde je ten prokletý Lombard Street, je peněz hojně k půjčením na tři procenta, ba i levněji? Proč až teprve s rokem 1893, od nastoupení Clevelanda, za jehož zvolení se Dennice tak vše přimlouvala, nastal ten citelný nedostatek? Proč uenastal hned v roce 1873? To by měla Dennice vysvětliti svým čtenářům!

Mnozí lidé někdy po dlouhá léta trpí rozličnými chorobami a nevědí si rady, jak by se jich zbavili. Tak píše pan Aug. Maneth z Navasota, Texas: "Ctihodný pane Severa: Váš Plicní Balsám jest ten nejlepší lék, který jsem kdy užival. Po využívání šesti láhví byl jsem docela vyléčen, tak že se nyní cítím zcela bez bolestí, kdežto jsem dříve trpěl stále bolestmi na prsou." Severův Balsám pro plíce jest vskutku nejlepším lékem proti kašli, nastuzení, chraptu, bolestem v krku a na prsou, záduchu, zánehtu, chřipce, chorobám plíc, vůbec všeobecně prospěšným lékem v každé domácnosti. Cena 25 až 50 centů. Děti rády užívají Severova Balsámu pro plíce, protože má lahodnou chuť a jistý účinek. Proti zácpě užívajte Severova Laxotonu. Cena 25 ct. S úctou W. F. Severa.

Jak je v Mexiku.

Komité, vyslaný od "Chicago Trades and Labor Assembly" do Mexika za účelem prozkoumání poměrů pracovních a životních vůbec, poslal teď veřejnosti svoji zprávu. Byli to pánové P. J. Maas a Patrick Knright. Byli v Mexiku asi 2 měsíce, vyšetřovali poměry tamější velmi pečlivě a nezájmě a jejich zpráva bude tedy pro obyvatelstvo Spoj. Států sřtaným poučením. Jest dosti dlouhá, takže z ní můžeme podati jen hlavní věci, avšak i z těch, doufáme, vysvitne čtenářům pravá povaha věci:

Bylo nám trapno seznati — praví komité — že robotníci mexičtí od doby španělského vpádu až do nynější nedožili se žádné změny ve prospěch svého sociálního postavení. Co se týče pohodlí a potřeb životních, jsou hluboko pod úrovní; v žádné době dějinné nemohl býtí jejich stav žalostnější anebo plémě to je na vyměnění.

V Juarez, jen 2 míle od El Paso, Tex., co se týče vzhledu, způsobu života, podmínek společenských mzdy a cen zboží a byli jsme překvapeni naprostou protivou, jak se jeví v poměru ke stavu věcí v El Paso.

Lid tam a zde, co se týče svých zvyků, náklonností, mravů a způsobu života je takový, že přirovnání je nemožné. Na život důlžno ponížeti a velice různých stanovisek, ježto mexický dělník je patrně spokojen se 4 holými zdmi své vepřovicové chatrče, která má 10 stop do šířky a v ní není nic, neli místo pro spaní, žál nebo houně na přikrytí, mísa kukuřicových kvanců a bobů, a ve většině chatrčích malé prase, pes a slepice nebo dva kohouti pro zápas, kdežto americký dělník za hranicí má všechno pohodlí domácnosti a mnoho z rozkoší životních.

Mzdy v Mexiku, vyjmajíc mzdy obratných a stálých strojníků, vesměs cizinců, jsou velmi nízké. Strojvůdové (Američtí) na osobních vlacích dostávají \$210 měsěně,

že, kdy celá rodina mu pomáhá, zrovna tak jako v potravních v Chicagu. Za měsíc tuotu párů bot dostane \$1 a vřice; za jiné koleno zboží dostane 37½ denně a to pracuje, dokud je světle, průměrně 12—14 hodin denně. Služební lidé v domácnostech, sř mužští nebo ženské, dostávají \$3 až \$5 měsěčně a stravu. V městech nebo blže nich nadenofel bydlí ve vepřovicových chatrčích a platí \$3 ročně za místo, na kterém stojí.

ČESÍ V AMERICE.

Čechové v Milwaukee otevřeli si na jižní straně, kde jich bydlí asi 1,500—2,000, v neděli dne 4. t. m. novou sřň, k níž majitel pan Kappel hodlá v krátkém čase přistavět jeviště. V sřni té možno, že co nejdříve začne se pěstovat i tělocvik.

V republikánské konvenci v Iowa City navržen byl pro úřad rekordera krajan J. Kubík.

Krajan J. J. Vlach navržen byl demokratickou stranou v okrese Meconines, Wis., pro úřad probátního soudce. Časopis "Twin City Lumberman" píše o něm s velikou pochvalou.

Ve dnech 6—10 t. m. konán byl v Clevelandu, O., sjezd Č. S. B. P. J.

Krajan Al. Šrámek v New Yorku vynalezl neobyčejně praktickou sponku na dlouhé kalhoty bicyklistů, nový přístroj na vymačkávání citronů a dýmku zvláštní soustavy. Patentní firma John Wedderburn & Compny ve Washingtonu ujišťuje pana Šrámka, že zvláště sponka potká se s úspěchem a že může mu vypěstí neměně než \$5,000 při přímém prodeji aneb slušná procenta. Sponka má tu výhodu, že držetí bude nohavice pevně u nohou a nespůsobí úplné žádných faldů. Krajan Šrámek narodil se zde v Americe, ale co malý hoch odejel do Čech, kde 15 roků ztrávil. Lstos vrátil se opětno do vlasti své.

Při velikém průvodu v Chicagu dne 9. t. m. konaném vyzádala si oslava chicagského dne také mezi Čechy dvě oběti. Krajan Emil Kratochvíl zaměstnaný jako řeznický přručí u pana Molitora na 19. ulici a Allport ulici, po deváté hodině jel s vozem, po 19. ulici směrem k Blue Island ave. Když ocel se na Ashland ave spatřil příjezdělec elektrickou káru, která byla od něho nejméně 60 stop vzdálena, takže se Kratochvíl domníval, že snadno ještě koleje přejeđe. Kára však hnala se v před a více než obyčejnou prudkostí a vrazila do vozu Kratochvílova plnou silou. Kratochvíl vida nebezpečí, chtěl skočiti s vozem, nohy však se mu zapletly do opraf, takže sletl dolů na dlažbu. Následkem pádu zranil se uvnitř prou a na zádech. Ražený muž byl pak dopraven do svého domova, kde odevzdán byl lékařskému ošetřování. — Antonie Frundlová, 18 roků stará česká dívka, bydlící na Ashland ave. vypravila se ráno do práce. Vvedla na elektrickou káru a když tato dospěla k San Francisco ave., tu dívka byla nucena sestoupiti a sice tak, že stoupila na druhé koleje. V tom však přihnala se protivným směrem jedoucí kára, dívka stržena byla pod kola a přejeťa. Pravá ruka jí byla v zápěstí úplně rozdrčena a pravá noha na dvou místech zlomena. Mimo to utrpěla nešťastnice těžké rány na hlavě. Těžce zraněná dopravena byla ambulancí do okresní nemocnice.

Sobotním číslem zahájila chicagská "Svornost" svou 22letou pouť po vlastech českoamerických a "Duch Času" týden před tím vkrročil do dvacátého roku svého stáří. Jsou to hezká léta novinářských strážní a bojů, jaké plně oceniti dovede zase jen "socius malorum," společník v trdných lopotách publicistické práce. Kolegové od "Svornosti" a "Ducha Času" nechť k této výročnímu dnům přijmou naše blahopřání ve smyslu starého přísloví: Solamen miseris socios habuisse malorum!

Asi 7letý hořík krajana Veseľého v New Yorku z čísla 312 na vých 54. ul. postižen byl ve čtvrtek osudnou nehodou. Hořík vyskočil na pouliční káru, ale když viděl konduktéra, an se k němu blížil, seskočil rychle. V tom přihnal se ledařský vůz a hoch ocitl se pod koly. Jedna ruka byla mu zlomena a s částí hlavy sedřena mu kůže. Byl dopraven do Flower hospitalu.

Strýček Sam: "Cože? Abych do toho vlezl proto jen, že Vy pravíte, že je to bezpečným a v pořádku? Ne, ne! Aspoň ne letos!"

Hlavním podnětem k ukládání kapitálu v Mexiku je laciná tuzemská práce a okolnost, že nebrozí žádné stávky a zlé jejich důsledky pro kapitalistu. Obracíme pozornost amerického dělnictva k časopisům a spisům mexickým v té příčině, které podávají pravdivý obraz stavu práce, jaký je v naší sesterské republice, kde práce, jediný to činitel k udržení existence dělníkovy, jest nejlacnějším zbožím v zemi.

Teasť nazaretský ocenil práci. Prohlásil, že je úctyhodno pro každého, jstí chléb svůj v potu tváře své. Avšak zpupný a bezcitný Kastilian a jeho smišenecký potomek mexický zvrátili ušlechtilá slova toho, jenž byl vždycky přítelem chudého a sniženého. V Mexiku vziti na se oděv roboty, znamenají nesti roucho otrocké. Třídý lidstva jsou tam kastovány jako v Indii. Domorodý dělník má za to, že jest zrozen, aby žil a umřel jako soumar, a jak se zdá, je spokojen se svým osudem. Avšak tato spokojenost, tak velice rozhlášená jstým spisovatelem, jest přibuzna s oslem, který neprojevuje ani radost ani starost a vykonává své dřlo s necitelnou lhostejností samohybu.

kdežto topiči (Mexičtí) toliko \$1 85 denně; strojvůdové na nákladních vlacích (Američtí) \$250 měsěčně, topiči, (Mexičtí) \$1 50—1 75 denně; konduktéři na osobních vlacích (Američtí) \$160 měsěčně, brzdaři (Mexičtí) \$1 50 denně; konduktéři na nákladních vlacích (Američtí) \$200 měsěčně, brzdaři (Mexičtí) \$57—63 měsěčně; konduktéři v Pullmanových vagoncích \$80 (v amerických penězích) a \$5 měsěčně zvláště, umějíli mluvit španělsky. Národní vojáci (z pravidelné armády), kteří jsou vesměs bývalí banditi, dostávají \$1 denně. V továrně na košťata, blže nádraží v Jimenez, mužům platí se 50 centů, ženám 25—37½ ct. denně. V přádelnách na bavlnu, v olejárnách a mydlárnách v Torreon muži dostávají 37½—50 centů, ženy a děti 25 centů denně. Veřejný posluha dostává 12½ za hodinu, ale můžete si jej zjednat za 25—37½ na den.

V Leon, kde skoro všecko kožené zboží mexické se vyrábí, nádenník dostane kůži nařezanou na boty, řemení a jiné zboží, které má zhotoviti, vezme si materiál do své chatr.